

MINISTERSTWO
KLIMATU
BIURO KONTROLI
I AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

niepodległa

POLSKA
STUŁECIE ODZYBKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

BAK-I.0332.1.2020.ARH
1141075.3420847.2659791

Warszawa, dnia 11-03-2020 r.

Zatwierdzam:

\$IMIE_NAZWISKO_PODPISUJACEGO
Dyrektor
Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego
/ – podpisany cyfrowo

Sprawozdanie

**o wynikach kontroli przeprowadzonych w 2019 roku
przez Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego**

Ministerstwo Klimatu

Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego

Warszawa, luty 2020

Spis treści

1.	Kontrole w jednostkach podległych lub nadzorowanych	3
1.1	Kontrole w parkach narodowych	3
1.2	Kontrole w szkołach leśnych	5
1.3	Kontrole w instytutach badawczych.....	8
1.4	Kontrole w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	11
1.5	Kontrola w Departamencie Geologii i Koncesji Geologicznych	12
2.	Kontrole Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	12
2.1	Kontrole realizacji Planów Działań Pomoc Techniczna w ramach POIiŚ	13
2.2	Kontrole procedur zawierania umów w ramach Planu Działań Pomocy Technicznej Instytucji Wdrażających POIiS 2014 - 2020.....	13
2.3	Kontrole systemowe Instytucji Wdrażających w ramach POIiŚ 2007 – 2013.....	14

1. Kontrole w jednostkach podległych lub nadzorowanych

Przeprowadzone w 2019 r. kontrole w jednostkach organizacyjnych resortu stanowiły realizację zadań nadzorczych względem tych jednostek. Badania oraz oceny działalności kontrolowanych jednostek dokonano pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. Podstawowym celem kontroli było dostarczenie kierownictwu resortu wiarygodnej i kompletnej informacji na temat funkcjonowania jednostek podległych lub nadzorowanych.

W 2019 roku BKA zakończyło łącznie **11 kontroli resortowych**, w tym **8 kontroli planowych** oraz **3 kontrole poza planem**. **Jedna kontrola** dotyczyła działalności komórek Ministerstwa Środowiska (Departamentu Geologii i Koncesji Geologicznych), natomiast **pozostałe kontrole** objęły działalność jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Środowiska. Ponadto w 2019 r. BKA prowadziło 2 kontrole, z których jedna zakończyła się na początku 2020 r., a druga będzie przekazana przez Ministerstwo Klimatu do organu, który przejął na podstawie ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw¹, zadania i kompetencje, tj. do Ministerstwa Środowiska

W ramach przeprowadzonych kontroli resortowych łącznie wydano **49 zaleceń pokontrolnych**. Ocena stanu realizacji zaleceń pokontrolnych dokonywana jest w formie kontroli sprawdzających lub na podstawie pisemnych informacji przekazywanych przez kontrolowane jednostki.

Ponadto w 2019 r. BKA zakończyło **1 kontrolę realizacji** Planów Działań Pomoc Techniczna, **17 kontroli procedur zawierania umów** w ramach Planów Działań PT w ramach POIiŚ 2014-2020 oraz 2 kontrole systemowe w ramach POIiŚ 2007-2013. W wyniku powyższych kontroli wydano 5 zaleceń pokontrolnych,

1.1 Kontrole w parkach narodowych

W 2019 r. zakończono **3 kontrole** parków narodowych: w Parku Narodowym „Góry Stołowe” (PNGS), Wielkopolskim Parku Narodowym oraz w Świętokrzyskim Parku Narodowym.

1.1.1 Kontrola w Parku Narodowym „Góry Stołowe”

Kontrola dotyczyła:

- ochrony zwierząt oraz funkcjonowania Straży Parku Narodowego,
- gospodarki transportowej, gospodarowania budynkami mieszkalnymi oraz udzielania zamówień publicznych,
- realizacji planu finansowego Parku, w tym dotacji celowych.

Działalność Parku Narodowego Gór Stołowych w zakresie kontrolowanych obszarów została **oceniona pozytywnie z zastrzeżeniami**. Zastrzeżenia dotyczyły m.in.:

- organizacji zamówień na dostarczenie paliw oraz naprawę pojazdów,
- nie przestrzegania ustawy – *Prawo budowlane* w zakresie przeprowadzania okresowych kontroli stanu technicznego budynków będących własnością PNGS,

¹ (Dz. U. poz. 284)

- braku jednolitego podejścia do prowadzenia miesięcznych kart pracy pojazdów oraz niezawierania umów wykorzystywania pojazdów służbowych do celów prywatnych w przypadku użyczenia krótkoterminowego.

Działalność Parku w zakresie ochrony zwierząt łownych oraz funkcjonowania Straży Parku, a także realizacja planu finansowego Parku, w tym wykorzystanie otrzymanych dotacji celowych zostały ocenione **pozytywnie**. Pozytywnie oceniono również zakup CSE w Karłowie.

W ramach kontroli wydano 9 zaleceń.

1.1.2 Kontrola w Wielkopolskim Parku Narodowym

Zakres kontroli był taki sam jak w Parku Narodowym Gór Stołowych.

Działalność Parku w zakresie kontrolowanych zagadnień oceniono pozytywnie z zastrzeżeniami. Ocena wynika ze stwierdzonych nieprawidłowości:

- udzielenia zamówienia z pominięciem wewnętrznej procedury udzielania zamówień publicznych WPN oraz wydatkowania środków z naruszeniem art. 44 ust. 3 pkt 3 *ustawy o finansach publicznych* oraz przekroczenie wartości umowy na świadczenie usług administracyjno-gospodarczych o kwotę 36 422,35 zł netto - umowa zakładała, że wynagrodzenie wykonawcy nie może przekroczyć 55 000,00 zł netto natomiast WPN wydatkował na realizację umowy 91 422,35 zł netto, (112 449,51 zł brutto),
- niespójności i nieaktualności regulacji wewnętrznych oraz występowania przypadków wyznaczenia limitu kilometrów niezgodnie z wewnętrznymi procedurami,
- powierzenia wykonywania obowiązków Straży Parku funkcjonariuszom nie spełniającym wymagań kwalifikacyjnych określonych w art. 108 ust. 2 pkt 6 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*², w zakresie pozytywnej opinii właściwego miejscowo komendanta Policji.

Kontrola wykazała zasadność wzmocnienia przez Wielkopolski Park Narodowy planowania w celu zapewnienia oszczędnej, efektywnej i racjonalnej polityki gospodarowania zasobami WPN.

Kontrola realizacji planu finansowego WPN nie wykazała nieprawidłowości. Działalność Wielkopolskiego Parku Narodowego w zakresie realizacji planu finansowego została **oceniona pozytywnie**.

W wyniku kontroli wystosowano **16 zaleceń pokontrolnych**.

1.1.3 Kontrola w Świętokrzyskim Parku Narodowym

Kontrola dotyczyła:

- funkcjonowania Straży Parku i polityki kadrowej,
- udzielania zamówień publicznych,
- zarzutów skargowych sformułowanych w skargach przesłanych do Ministerstwa na funkcjonowanie Parku,
- realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Środowiska.

² Dz. U. z 2004 r., nr 92 poz. 880 z późn. zm.

Działalność ŚPN w zakresie kontrolowanych obszarów została **oceniona pozytywnie**.

W ŚPN przestrzegane są przepisy dotyczące funkcjonowania straży parku. Kontrolowane zagadnienia dotyczące polityki kadrowej były realizowane zgodnie z postanowieniami *Kodeksu pracy* oraz uregulowaniami wewnętrznymi. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* oraz procedur wewnętrznych. Zarzuty skargowe na funkcjonowanie Parku nie znalazły potwierdzenia w ustaleniach kontroli. Działalność ŚPN w zakresie realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Środowiska została oceniona pozytywnie. Dyrektor ŚPN podjął skuteczne działania mające na celu realizację zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Środowiska.

W ramach kontroli wydano 5 zaleceń, z czego 2 zostały już zrealizowane, a 3 ze względu na swój charakter wymagają sprawdzenia w ramach kontroli sprawdzającej.

1.2 Kontrole w szkołach leśnych

W 2019 r. BKA przeprowadził kontrole w 3 szkołach leśnych: w Miliczu, Białowieży i Warcinie. Kontrole były prowadzone w zakresie:

- prawidłowości dysponowania środkami budżetowymi - w zakresie przyznawania środków finansowych na nagrody,
- prawidłowości dysponowania środkami pochodzącymi z innych źródeł – w zakresie dysponowania dochodami własnymi,
- prawidłowości wykonywania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników Szkoły.

Dodatkowo w Technikum Leśnym w Warcinie kontrolą objęto:

- realizację zaleceń wynikających z decyzji Komendanta Miejskiego Straży Pożarnej w Słupsku,
- rozliczenia finansowe z firmą Energa-Obrót S.A.

1.2.1 Kontrola w Technikum Leśnym w Miliczu

Działalność szkoły oceniono ogólnie na poziomie pozytywnym z zastrzeżeniami.

W trakcie kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- przyznanie nagrody nauczycielowi, w trakcie prowadzonego postępowania dyscyplinarnego i w okresie orzeczonej kary,
- brak uzgodnień z organem prowadzącym szkoły tj. Ministerstwem Środowiska warunków korzystania ze stołówki szkolnej i internatu pomimo takiego wymogu wynikającego z ustawy o systemie oświaty³ i ustawy prawo oświatowe⁴.

Wydano 1 zalecenie, które zostało zrealizowane.

1.2.2 Kontrola w Technikum Leśnym w Białowieży

Działalność szkoły oceniono ogólnie na poziomie pozytywnym z zastrzeżeniami.

³ art. 67a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

⁴ art. 106 ust. 3 i art. 107 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.).

W trakcie kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- na koncie dochodów własnych niezgodnie z art. 11a ust. 1 ustawy o finansach publicznych ewidencjonowano wpływy z tytułu zużycia wody przez mieszkańców nieruchomości nie będącej własnością szkoły,
- należności z tytułu wyżywienia i zakwaterowania uczniów były traktowane jako publicznoprawne a powinny być jako cywilnoprawne,
- brak uzgodnień z Ministerstwem warunków korzystania ze stołówki szkolnej i internatu pomimo takiego wymogu wynikającego z ustawy o systemie oświaty⁵ i ustawy prawo oświatowe⁶ (dotyczy lat 2014-2017).

Wydano 2 zalecenia, z czego 1 zostało już zrealizowane.

1.2.3 Kontrola w Technikum Leśnym w Warcinie

Działalność szkoły oceniono ogólnie na poziomie pozytywnym z zastrzeżeniami.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak dokumentacji potwierdzającej opiniowanie nagród przez związki zawodowe oraz radę pedagogiczną,
- brak dokumentacji potwierdzającej spełnianie kryteriów przez nagradzanych nauczycieli dla przyznania nagrody,
- w 2018 r. 22 nauczycieli otrzymało nagrody 2 razy w roku, co było niezgodne z *Regulaminem w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli w szkołach prowadzonych przez Ministra Środowiska*,
- w 22 przypadkach (na 30) przyznano nagrody nauczycielom, którzy nie otrzymali oceny bardzo dobrej, co było niezgodne z *Regulaminem w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli w szkołach prowadzonych przez Ministra Środowiska*,
- 2 nagrodzonych w 2018 r. nauczycieli do czasu przyznania nagrody nie przepracowało w szkole jednego roku, co było niezgodne z *Regulaminem w sprawie kryteriów i trybu przyznawania nagród dla nauczycieli w szkołach prowadzonych przez Ministra Środowiska*⁷;
- w 2018 r. 6 pracownikom administracji i obsługi nie przyznano premii z powodu zwolnień lekarskich, co było niezgodne z przyjętymi regulacjami wewnętrznymi,
- nie dokumentowano powodów, dla których przyznawane premie pracownikom administracji i obsługi były wyższe niż 10% zasadniczego uposażenia,
- środki finansowe za pobyt uczniów w internacie i środki z darowizn gromadzono na rachunku w Banku Spółdzielczym, a nie na r-ku prowadzonym przez Narodowy Bank Polski lub Bank Gospodarstwa Krajowego, co było niezgodne z art. 196 ust. 1 pkt 2 i ust 2 ustawy o finansach publicznych, dotyczy to:
 - kwoty 188 125,00 zł za zakwaterowanie uczniów w internacie (od 1 stycznia 2014 r. do 31 sierpnia 2017 r.), co stanowi 8,34 % dochodów własnych w badanym okresie,

⁵ art. 67a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

⁶ art. 106 ust. 3 i art. 107 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.).

⁷ jw

- kwoty 56 763,19 zł z darowizn (lata 2014-2018), co stanowi 2,53 % dochodów własnych w badanym okresie,
- nie naliczono odsetek od zaległości w opłatach za wyżywienie uczniów i zakwaterowanie w internacie co było niezgodne z art. 42 ust 5 i art. 40 ust 2 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, kwota nienaliczonych odsetek za lata 2017 – 2018 wynosi 2 435,37 zł,
- brak uzgodnień z organem prowadzącym szkoły tj. Ministerstwem Środowiska warunków korzystania ze stołówki szkolnej i internatu pomimo takiego wymogu wynikającego z ustawy o systemie oświaty⁸ i ustawy prawo oświatowe⁹ (za lata 2014-2016),
- brak realizacji 2 zaleceń wynikających z decyzji Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej (KM PSP) w Słupsku, w związku z czym obszar **oceniono negatywnie**.

Dotychczas szkoła sfinansowała ze środków własnych realizację 2 z 6 zaleceń pokontrolnych, 4 zalecenia są w trakcie realizacji i wymagają zaangażowania znacznych środków finansowych, wykonania specjalistycznych opracowań oraz ekspertyz.

TL w Warcinie wystąpiło do Ministra Środowiska z wnioskiem o przyznanie środków finansowych na potrzeby niezbędnych inwestycji. TL w Warcinie nie otrzymało środków finansowych na realizację zaleceń wynikających z przedmiotowej Decyzji KM PSP w Słupsku.

W zakresie rozliczeń finansowych TL z firmą Energa-Obrót S.A. nie stwierdzono nieprawidłowości. Problemy z rozliczaniem kosztów zużytej energii elektrycznej nie wynikały z winy szkoły, lecz z nieprawidłowości po stronie dostawcy energii elektrycznej.

W związku z zaprzestaniem realizowania obowiązków dotychczasowego sprzedawcy energii elektrycznej tj. firmy Ecoergia Spółka z o.o. w Krakowie, dostawcą zapasowym energii została firma Energa Obrót S.A. Jednak odbyło się to bez właściwego udokumentowania dostawy energii elektrycznej dla potrzeb Szkoły, co było przyczyną problemów szkoły w rozliczeniu kosztów zużycia energii elektrycznej. Szkoła nie otrzymywała na bieżąco faktur obciążających za zużytą energię elektryczną. Szkoła prowadziła działania zmierzające do wyjaśnienia sytuacji.

Szkoła w czerwcu 2019 r. podpisała z firmą Energa S.A. porozumienie dotyczące spłaty zadłużenia (458 824 zł), a jednocześnie kontynuowała działania zmierzające do wyjaśnienia sprawy i obniżenia zobowiązania. W wyniku prowadzonych działań została dokonana korekta zmniejszająca zobowiązanie o 103.875,50 zł. Szkoła wystąpiła do firmy Energa Obrót S.A. o zmianę porozumienia z czerwca 2019 r. żądając zaprzestania naliczania odsetek oraz zaliczenia zapłaconych odsetek na poczet zobowiązania głównego.

Podstawą żądań Szkoły, była m.in. uzyskana opinia URE, z której wynika, że Spółka Energa Obrót S.A. nie wypełniła obowiązku dotyczącego przekazania Technikum Leśnemu w Warcinie umowy sprzedaży rezerwowej i ponosi odpowiedzialność za brak informacji w sprawie rezerwowej sprzedaży energii oraz brak rozliczeń na rzecz TL Warcino.

W lipcu 2019 r. Szkoła wystąpiła do Departamentu Leśnictwa i Departamentu Ekonomicznego Ministerstwa Środowiska o wsparcie finansowe, w celu zabezpieczenia płatności za energię elektryczną. Szkoła nie otrzymała odpowiedzi z Ministerstwa.

⁸ art. 67a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

⁹ art. 106 ust. 3 i art. 107 ust. 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.).

W wyniku kontroli **wydano 5 zaleceń**, z czego 2 zostały zrealizowane, a 3 ze względu na swój charakter wymagają sprawdzenia w ramach kontroli sprawdzającej.

1.2.4 Kontrole w szkołach leśnych – wnioski dla Ministerstwa

Uchybienia i nieprawidłowości w szkołach leśnych wskazują na potrzebę zwiększenia nadzoru prowadzonego przez Departament Leśnictwa we współpracy z Departamentem ekonomicznym, w zakresie:

- kwalifikowania źródeł dochodów własnych zgodnie z art. 11 a ustawy o finansach publicznych i przekazywanie ich na właściwy rachunek bankowy,
- egzekwowania należności z tytułu zaległości w opłatach za wyżywienie i zakwaterowanie uczniów jako należności cywilnoprawnych, w tym obowiązku naliczania odsetek od tych należności,
- egzekwowania obowiązku uzgadniania z organem prowadzącym szkoły warunków korzystania ze stołówki szkolnej i internatu i ustalenie zasad tych uzgodnień (konieczne do ustalenia przez DL: termin, przebieg procesu, sposób obliczania wysokości opłaty za pobyt w internacie oraz inne informacje jakie powinny przekazywać organowi prowadzącemu w celu uzgodnienia w/w stawek.),
- sporu z firmą Energa Obrót S.A. – wsparcie TL Warcino w podejmowanych działaniach, w tym rozważenie podjęcia działań prawnych (jako organ prowadzący szkołę),
- realizacji przez TL Warcino zaleceń KM PSP – podjęcie działań umożliwiających szkole realizację wydanych zaleceń.

Nieprzekazanie szkole środków na realizację zaleceń może skutkować narażeniem się Ministra Klimatu jako organu prowadzącego Szkołę, na zarzut przyczynienia się, poprzez brak właściwego finansowania, do stworzenia istotnego zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi w przypadku wystąpienia pożaru w nadzorowanej jednostce.

1.3 Kontrole w instytutach badawczych

Kontrole Instytutów Badawczych prowadzone są na podstawie art. 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. *o instytutach badawczych*¹⁰, zgodnie z którym Minister nadzorujący, nie rzadziej niż raz na 3 lata, przeprowadza kontrolę instytutu. Kontrolę przeprowadza się na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. *o kontroli w administracji rządowej*. Kontrola instytutu jest przeprowadzana w celu oceny:

- działalności finansowej instytutu,
- organizacji i jakości pracy instytutu,
- jakości zarządzania instytutem.

W 2019 r. BKA zakończyło **2 kontrole** instytutów badawczych. Obie kontrole miały charakter planowy. Ponadto w 2019 r. prowadzono 2 kontrole Instytutów Badawczych, z których jedna została zakończona w styczniu 2020 r., a druga na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania jest na ostatnim etapie realizacji.

1.3.1 Kontrola w Instytucie Ochrony Środowiska – Państwowym Instytucie Badawczym

¹⁰ Dz.U. z 2010 nr 96, poz. 618, tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 1350

Kontrola dotyczyła funkcjonowania jednostki w zakresie gospodarowania nieruchomościami z uwzględnieniem planów inwestycyjnych w okresie 1 stycznia 2016 r. – 30 czerwca 2018 r.

Działalność IOŚ-PIB w zakresie kontrolowanych zagadnień została **oceniona pozytywnie z zastrzeżeniami**. Zastrzeżenia dotyczyły prowadzenia postępowania Pzp niezgodnie z wewnętrznymi procedurami dotyczącymi udzielania zamówień o wartości poniżej 30 000 euro.

Wystosowano **1 zalecenie pokontrolne**.

1.3.2 Kontrola w Instytucie Ochrony Środowiska – Państwowym Instytucie Badawczym

Kontrola dotyczyła następujących obszarów:

- działalności finansowej instytutu,
- organizacji i jakości pracy instytutu,
- jakości zarządzania instytutem,
- realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych w poprzedniej kontroli Ministerstwa Środowiska.

Działalność Instytutu w kontrolowanych obszarach łącznie oceniono **pozytywnie z zastrzeżeniami**. Zastrzeżenia dotyczyły niejasnej procedury wyboru firmy audytorskiej oraz błędnego zamieszczenia w protokole z inwentaryzacji w 2017 r. jednego z jej obszarów, który nie był weryfikowany. Dodatkowo w ww. protokole błędnie wskazano nazwisko osoby, która nie była członkiem komisji inwentaryzacyjnej.

Wystosowano **3 zalecenia pokontrolne**.

1.3.3 Pozostałe kontrole w instytutach badawczych wszczęte w 2019 r. i trwające bądź zakończone w 2020 r.:

1.3.3.1 Kontrola w Państwowym Instytucie Geologicznym – Państwowym Instytucie Badawczym.

Kontrola dotyczyła następujących obszarów:

- Wybranych obszarów funkcjonowania jednostki, w tym w zakresie gospodarowania nieruchomościami z uwzględnieniem planów inwestycyjnych;
- Stanu realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Środowiska oraz inne organy kontroli;
- Prawidłowości gospodarowania środkami finansowymi;
- Realizacji zadań Państwowej Służby Geologicznej oraz innych zadań powierzonych w zakresie geologii przez Ministra Środowiska;
- Realizacji zadań PIG-PIB w kontekście koncepcji powołania Polskiej Agencji Geologicznej.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w 2019 r., a kontrola zakończyła się wydaniem wystąpienia pokontrolnego w styczniu 2020 r.

Przeprowadzona kontrola wykazała słabości i nieprawidłowości w funkcjonowaniu Państwowej Służby Geologicznej. Zidentyfikowane przypadki wielomiesięcznego przekraczania terminów

zatwierdzania planów prac PSG uniemożliwiały następnie Instytutowi składanie wniosków o dofinansowanie na dany rok m.in. w związku z limitowanym dostępem do generatora wniosków NFOŚiGW. Powyższe jak i skomplikowana procedura zapewnienia finansowania zadań PSG, jak i innych zadań z zakresu geologii powierzanych do realizacji Służbie powodowała w większości przypadków konieczność długotrwałego prefinansowania zadań powodującego m.in. wyższe koszty zadań chociażby z uwagi na koszt odsetek od zaciągniętego na ww. zadania kredytu na warunkach komercyjnych.

Dodatkowo, na przedłużanie procesu uzyskania dotacji na realizację zadań wpływ miały zmiany stanowiska Ministerstwa Środowiska co do zakresów zadań ujętych w planach prac PSG, bądź innych zadań państwa powierzanych w zakresie geologii. Do zidentyfikowanych błędów nie usuniętych w trakcie procesu powierzania innych zadań w zakresie geologii należało m.in. powierzenie zadania o zakresie tożsamym z zadaniem mającym być realizowanym przez jeden z departamentów obsługujących Głównego Geologa Kraju, co powodowało wystąpienie ryzyka podwójnego finansowania tych zadań.

Stwierdzono również wykonywanie zadań przez pracowników bez aktualnych zakresów obowiązków. Nieprawidłowości dotyczyły zawierania umów o dzieło po ich faktycznej realizacji, brak pełnej dokumentacji realizowanych umów zlecenia, odbioru przedmiotu umowy przez osoby, które nie miały wiedzy o tym, jaka praca została zlecona. Ustalono, że w latach 2018 – luty 2019 wyeliminowano zawieranie umów cywilnoprawnych przez PIG-PIB z pracownikami Instytutu.

W wyniku kontroli wydano 5 zaleceń pokontrolnych, które są w trakcie realizacji przez jednostkę kontrolowaną.

1.3.3.2 Kontrola w Państwowym Instytucie Geologicznym – Państwowym Instytucie Badawczym

Kontrola dotyczyła następujących obszarów:

- działalności finansowej instytutu,
- organizacji i jakości pracy instytutu,
- jakości zarządzania instytutem,
- realizacji zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Środowiska w poprzedniej kontroli.

Kontrola na miejscu została przeprowadzona i sporządzono projekt wystąpienia pokontrolnego, do którego zastrzeżenia zgłosił Dyrektor PIG-PIB oraz zostały złożone oświadczenia dwóch byłych dyrektorów Instytutu. Zastrzeżenia i oświadczenia byłych dyrektorów zostały rozpatrzone oraz sporządzono wystąpienie pokontrolne. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o działach administracji rządowej oraz niektórych innych ustaw¹¹, ww. kontrola stanowi sprawę wszczętą i niezakończoną i zostanie ona przekazana przez Ministerstwo Klimatu do organu, który przejął na podstawie tej ustawy ww. zadania i kompetencje tj. do Ministerstwa Środowiska. Wystąpienie pokontrolne, w związku z powyższym, będzie przekazane do podpisu przez Ministra Środowiska.

¹¹ (Dz. U. poz. 284)

1.4 Kontrole w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

W 2019 r. zakończono 2 kontrole w NFOŚiGW. Obydwie miały charakter doraźny.

1.4.1 Kontrola dotycząca wniosku o dofinansowanie projektu złożonego przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku

Kontrola została zlecona przez Ministra Środowiska w związku ze skargą Marszałka Województwa Pomorskiego na decyzję Zarządu NFOŚiGW odmawiającą dofinansowania projektu złożonego przez Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych w Słupsku (dalej: PZPK).

Zakres kontroli dotyczył przeprowadzenia naboru wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „*Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Część 1) Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo*”, w tym sposób rozpatrywania wniosku PZPK.

W wyniku kontroli przeprowadzenie naboru zostało ocenione **negatywnie**.

Na powyższą ocenę wpływ miało nieprzedstawienie Zarządowi 5 z 11 wniosków na dofinansowanie przedsięwzięć, pomimo przeprowadzenia oceny merytorycznej¹² oraz negocjacji i upływu roku od ich złożenia. Wskazuje to na słabości mechanizmów kontroli zarządczej.

W odniesieniu do przedsięwzięcia zgłoszonego przez PZPK stwierdzono, że na etapie oceny wniosku nie dochowano należytej staranności.

W wyniku kontroli wydano **4 zalecenia**.

1.4.2 Kontrola dotycząca dofinansowania dla Termo-Glob sp. z o.o.

Kontrola dotyczyła prawidłowości działań NFOSiGW w związku z realizacją przez Fundusz umowy o dofinansowanie pomiędzy Termo-Glob sp. z o.o. a NFOSiGW dot. przedsięwzięcia pn. Udostępnienie dolnojurajskich wód termalnych do celów ciepłowniczych i balneologiczno-rekreacyjnych na terenie Piaseczna.

NFOŚiGW wypowiedział umowę dotacji z firmą Termo-Glob sp. z o.o. - wypowiedzenie umowy nastąpiło w lutym 2014 r. Przyczyną wypowiedzenia było zrealizowanie przedsięwzięcia niezgodnie z koncesją wydaną przez Ministra Środowiska (w lokalizacji niezgodnej z wyznaczonym obszarem koncesyjnym).

Do chwili wypowiedzenia umowy dotacji z dnia 1 marca 2011 r. NFOŚiGW wypłacił firmie Termo-Glob sp. z o.o. kwotę 8 608 000,00 zł tytułem dofinansowania inwestycji.

Obecnie firma Termo-Glob jest dłużnikiem NFOŚiGW na podstawie nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie, z kwietnia 2015 r., nakazującego firmie Termo-Glob sp. z o.o. zapłacenie NFOŚiGW kwoty **10,7 mln zł**.

W 2017 r. Prokuratura wydała postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym wobec osób reprezentujących firmę Termo-Glob sp. z o.o. oraz właściciela działki, na której dokonano odwiertu. **Od kwietnia 2018 r. przed Sądem Okręgowym Warszawa Praga** Wydział V Karny toczy się sprawa przeciwko ww. osobom o wyłudzenie dotacji z NFOŚiGW.¹³

¹² Zakończona wynikiem pozytywnym

¹³ z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 294 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

W kontroli ustalono, że ocena możliwości finansowych oparta o dokumenty przedstawione przez wnioskodawcę, dokonana przez NFOŚiGW była zawyżona. Dokumenty złożone przez wnioskodawcę kontrolującego w sposób niewystarczający zabezpieczał ewentualny zwrot środków z dotacji na podstawie weksla własnego „in blanco”.

W wyniku kontroli wydano **1 zalecenie**.

1.5 Kontrola w Departamencie Geologii i Koncesji Geologicznych

Kontrola w DGK była powiązana z kontrolą w NFOŚiGW i dotyczyła wydanej koncesji dla Termo-Glob sp. z o.o. W trakcie kontroli stwierdzono:

- niewystarczającą weryfikację, w toku prowadzonego postępowania o udzielenie koncesji, dokumentacji załączonej do wniosku koncesyjnego (kontrolerzy stwierdzili niezgodność w przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentach dotyczących prawa własności do działki, na której miała być prowadzona inwestycja),
- niewystarczającą weryfikację zabezpieczenia środków na wykonanie działalności objętej badaniem wnioskiem koncesyjnym,
- niewystarczający dla prawidłowego przebiegu realizacji koncesji sposób jej monitorowania oraz brak kontroli w miejscu wykonywania przedsięwzięcia.

W wyniku kontroli wydano **1 zalecenie**.

2. Kontrole Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

BKA prowadzi kontrole w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 (POLiŚ). Podstawą kontroli jest art. 9 ust. 2 pkt 7 oraz art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*¹⁴. Natomiast tryb i procedury kontroli regulują *Zalecenia dla instytucji zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 w zakresie procedur kontrolnych oraz systemu rocznych rozliczeń*.

Kontrole POLiŚ stanowią narzędzie skutecznego zarządzania programem operacyjnym i jego projektami, zapewniają prawidłowość realizacji procesów wykonywanych przez każdą instytucję oraz przyczyniają się do zapobiegania i wykrywania nieprawidłowości w programie operacyjnym, w tym nieprawidłowości w realizacji projektów. Wykonywane są w celu weryfikacji, czy współfinansowane towary i usługi zostały rzeczywiście dostarczone oraz czy wydatki zadeklarowane przez Instytucje Wdrażające zostały rzeczywiście poniesione, w sposób zgodny z zasadami wspólnotowymi i krajowymi. Kontrole te są również ważnym elementem nadzoru nad Instytucjami Wdrażającymi (IW) w ramach wykonywanych przez nie zadań oraz realizowanych projektów. Ministerstwo Klimatu pełniące funkcję Instytucji Pośredniczącej (IP) POLiŚ, powinno zapewnić prawidłowość działania systemu wdrażania POLiŚ i zweryfikować poprawność wydatków ponoszonych przez IW.

Kontrole POLiŚ są prowadzone przez BKA w Instytucjach Wdrażających POLiŚ (NFOŚiGW i CKPŚ) i obejmują **kontrole realizacji projektów Planów Działań Pomocy Technicznej** Instytucji Wdrażających oraz **kontrole procedur zawierania umów w ramach Planów Działań**.

W 2019 r. BKA zakończyło:

¹⁴ (Dz. U. z 2014 r. poz. 1146 oraz z 2015 r. poz. 378 z późn. zm.)

- 1 kontrolę realizacji Planów Działań Pomoc Techniczna,
- 17 kontroli procedur zawierania umów w ramach Planów Działań PT.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły naruszeń wytycznych POLiŚ oraz uchybień dotyczących kwestii formalnych związanych m.in. z realizacją obowiązujących procedur i ponoszeniem wydatków.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **5 zaleceń pokontrolnych**, które częściowo zostały wdrożone przez Instytucje Wdrażające. Wobec pozostałych BKA prowadzi monitoring wdrażania przez IW zaleceń pokontrolnych.

2.1 Kontrole realizacji Planów Działań Pomoc Techniczna w ramach POLiŚ

W 2019 r. **BKA** zakończyło **kontrolę Planów Działań Pomoc Techniczna w Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych**.

Zakres kontroli:

- rozliczanie wydatków współfinansowanych z pomocy technicznej POLiŚ w ramach PD 2017-2018, które zostały poniesione przez kontrolowaną jednostkę,
- prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej operacji związanych z kontrolowanym projektem, w tym zapisy polityki rachunkowości kontrolowanej jednostki oraz prawidłowość opisów i dekretacji dotyczących dokumentów księgowych,
- procedury zawierania umów,
- realizacja zaleceń pokontrolnych PD 2017-2018.

W wyniku kontroli wydano **5 zaleceń pokontrolnych**.

2.2 Kontrole procedur zawierania umów w ramach Planu Działań Pomocy Technicznej Instytucji Wdrażających POLiŚ 2014 - 2020

W ramach kontroli PD w IW prowadzona **jest kontrola procedur zawierania umów** (dalej: kontrola PZP) w oparciu o zestawienie poniesionych wydatków. W 2019 r. skontrolowano **17 postępowań**, dla których zostały poniesione wydatki w ramach **Planów Działań 2019-2020**.

Kontrolowane postępowania były przeprowadzone w następujących IW:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (12 postępowań)
- Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych (5 postępowań).

Nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które skutkowałyby nałożeniem korekty finansowej.

2.3 Kontrole systemowe Instytucji Wdrażających w ramach POLiŚ 2007 – 2013

BKA w 2019 r. prowadziło również kontrole w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (POLiŚ). Pomimo zakończenia realizacji projektów nadal istnieje konieczność realizacji kontroli systemowych w Instytucjach Wdrażających.

Przeprowadzone w 2019 r. przez BKA kontrole systemowe w ramach POLiŚ 2007 – 2013 w Instytucjach Wdrażających POLiŚ (wfośigw) prowadzone były w oparciu o sporządzony przez IP i zatwierdzony przez Instytucję Zarządzającą (IZ) *Roczny plan kontroli POLiŚ w sektorze środowisko na 2019 r.* Instytucje wybrane do kontroli oraz zakres kontroli systemowych został opracowany na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka zawartej w *Planie*.

W 2019 r. **BKA** przeprowadziło **2 planowe kontrole systemowe**:

- WFOŚiGW w Krakowie
- WFOŚiGW we Toruniu

W ramach kontroli weryfikowana była prawidłowość wykonywania zadań przez Instytucje Wdrażające, przestrzeganie procedur zawartych w Instrukcjach Szczegółowych i zasad realizacji programu wynikających z wytycznych POLiŚ oraz skuteczność i efektywność funkcjonujących procedur. Zakres kontroli systemowych w Instytucjach Wdrażających obejmował:

- archiwizację dokumentów związanych z wdrażaniem POLiŚ.
- prowadzenie kontroli trwałości projektów przez Instytucje Wdrażające,
- wprowadzanie danych do systemu KSI,
- weryfikację wdrożenia zaleceń pokontrolnych wydanych w wyniku poprzednich kontroli.

Wyniki kontroli systemowych wskazują, że IW co do zasady przestrzegają wytycznych programowych i postępują zgodnie z procedurami opisanymi w Instytucjach Szczegółowych i Wykonawczych.